

O'QITUVCHINING KASBIY VA SHAXSIY FAZILATLARINING UMUMIY XUSUSIYATLARI

Jo'rayeva Yulduz Olimovna

Olmazor tumanidagi 133-IDUM

ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7232922>

ARTICLE INFO

Received: 01st October 2022

Accepted: 05th October 2022

Online: 19th October 2022

KEY WORDS

O'qituvchi-pedagog, kasbiy fazilat, ta'lim tizimi, pedagogik ko'nikma, malakaviy tajriba.

ABSTRACT

Mazkur maqolada umumiy o'rta ta'lim tizimida o'qituvchi-pedagoglarning kasbiy va shaxsiy fazilatlarining xususiyati haqida fikr-mulohazalar yuritilgan.

O'qituvchining shaxsiy va individual fazilatlari bir vaqtning o'zida ushbu kasbga qo'yiladigan ikki darajadagi talablarga javob berishi kerak. Birinchi darajali talablar umuman o'qituvchiga kasb tashuvchisi sifatida qo'yiladi. Ular ijtimoiy sharoitlar bilan bog'liq emas, ijtimoiy shakllanishlar, ta'lim muassasasi, ta'lim mavzusi. Har qanday haqiqiy o'qituvchi kapitalizm sharoitida, sotsializm sharoitida, qishloq, shahar sharoitida ishlashidan qat'i nazar, matematika, mehnat, til va hokazolardan dars berishidan qat'i nazar, bu talablarga javob berishi kerak.

O'qituvchilar o'z-o'zini hurmat qilishning adekvatligi va da'volar darajasi, o'qituvchining intellektual faolligini ta'minlaydigan tashvishning ma'lum bir optimalligi, maqsadlilik, qat'iyatlilik, mehnatsevarlik, kamtarlik, kuzatuvchanlik, aloqadorlik kabi shaxsiy fazilatlarning zarurligini ta'kidlaydilar. Bunda zukkolik, notiqlik qobiliyati, tabiatning badiiy mahorati kabi fazilatlar zarurligi alohida

ta'kidlangan.

O'qituvchining o'quvchilarning ruhiy holatini tushunishga tayyorligi va empatiya, ya'ni empatiya va zarurat kabi fazilatlari ayniqsa muhimdir. ijtimoiy shovqin. Tadqiqotchilar "pedagogik takt"ga ham katta ahamiyat berishadi, bunda o'qituvchining umumiy madaniyati, uning pedagogik faoliyati va yo'nalishining yuksak kasbiy mahorati namoyon bo'ladi.

Har bir o'qituvchi muvaffaqiyatli faoliyatga erishish uchun ideal tarzda ma'lum pedagogik qobiliyatlarga ega bo'lishi kerak. Pedagogik qobiliyatlar odatda quyida muhokama qilinadigan tashkiliy va gnostik qobiliyatlar tarkibiga kiradi, garchi bu qobiliyatlar bir-biridan alohida mavjud bo'lishi mumkin: o'z bilimlarini boshqalarga o'tkazish, hatto o'zlari tushunganlarini tushuntirish qobiliyatidan mahrum bo'lgan olimlar mavjud. yaxshi. Talabalarga kurs o'tayotgan professor va bir olim – laboratoriya mudiri uchun talab qilinadigan pedagogik qobiliyatlar har xil.

E.F. Zeer quyidagi shaxsiy xususiyatlarni beradi, ularning tuzilishi, uning fikricha, haqiqiy pedagogik qobiliyatlarni tashkil qiladi:

- o'quv materialini qulay qilish qobiliyati;
- ishda ijodkorlik;
- o'quvchilarga pedagogik-irodaviy ta'sir ko'rsatish;
- talabalar jamoasini tashkil etish qobiliyati;
- bolalarga qiziqish va muhabbat;
- nutqning boyligi va yorqinligi, uning obrazlilik va ishonarliligi;
- pedagogik takt;
- mavzuni hayot bilan bog'lash qobiliyati;
- kuzatuv;
- pedagogik talablar.

Ikkinchi darajadagi talablar, nima bo'lishidan qat'i nazar, umuman olganda, ilg'or o'qituvchiga qo'yiladi Mavzu o'rgatishi uning pedagogik faoliyatga shaxsiy tayyorgarligidir. Tayyorlik keng va professional tizimli kompetentsiyani, shaxsning mustahkam ishonchini, shaxsning ijtimoiy ahamiyatga ega yo'nalishini, shuningdek, kommunikativ va didaktik ehtiyojning mavjudligini, muloqotga bo'lgan ehtiyojni va tajribani o'tkazishni anglatadi.

Tanlangan kasb bo'yicha ishlashga doimiy motivatsiya, unda o'zini anglash, bilim va qobiliyatlarini qo'llash istagi shaxsning kasbiy yo'nalishini shakllantirishni aks ettiradi. Bu murakkab, integratsiyalashgan sifatdir. O'qituvchi va magistrlar shaxsining kasbiy-pedagogik yo'nalishining tarkibiy qismlari sanoat ta'limi ijtimoiy va kasbiy yo'nalishlar, kasbiy va pedagogik manfaatlar, kasbiy faoliyat va o'zini o'zi takomillashtirish motivlari, shaxsning kasbiy pozitsiyalari.

Ularda kasbiy-pedagogik faoliyatga munosabat, qiziqish va moyillik, ularning tayyorgarligini oshirish istagi aks ettirilgan.

Zamonaviy sharoitda kasbiy mahoratning ortib borayotgan roli, ayniqsa, keskinlik bilan mutaxassisning kasbiy malakasi muammosini qo'yimoqda. "Kasbiy kompetentsiya" tushunchasi nimani o'z ichiga oladi? U pedagogik adabiyotlarda uchraydigan odatiy bilim, ko'nikma va malakalardan nimasi bilan farq qiladi? Kasbiy kompetentsiya - bu mutaxassis shaxsining integral sifati, shu jumladan bilimlar, ko'nikmalar tizimi, tipik muammolarni hal qilishning umumlashtirilgan usullari. Kasbiy kompetentsiyani shakllantirish shaxsiyatning turli xususiyatlariga bog'liq bo'lib, uning asosiy manbai mashg'ulot va sub'ektiv tajribadir. Kasbiy kompetentsiya doimiy ravishda takomillashtirishga, yangi bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishga, faoliyatni boyitishga intilish bilan tavsiflanadi. Qobiliyatning psixologik asosi - bu o'z malakasini doimiy ravishda oshirishga, kasbiy rivojlanishga tayyorlik.

Ta'lim tizimimizda faoliyat ko'rsatayotgan shunday aziz, biz uchun qadrli, insonparvar o'qituvchilarimiz ham o'zlarining beminnat

faoliyatlari bilan yurtimizga xizmat qilib kelishmoqda. Shunday qadrlil insonlardan biri Olmazor tumanidagi 133-IDUM direktori Nigora Shaxitovna Zukurova hisoblanadilar. Bu inson pedagog sifatida barcha yoshlarga o'rnak va o'zining intellektual fikrlari bilan yoshlarga to'g'ri yo'l ko'rsatib kelmoqdalar. Nigora Shaxitovna Zukurovakabi ustozlarning ta'lim tizimimizda ko'pligi bizni quvontiradi.

Xulosa sifatida aytishimiz mumkin bo'ladiki o'qituvchi barkamol avlodni tarbiyalash jarayonida ishtirok etar ekan, nafaqat ma'naviy-axloqiy madaniyati bilan atrofdagilarga o'rnak bo'lishi, shu bilan birga, pedagogik mahoratini namoyon eta olishi, yetuk pedagog sifatida malakali kadrlarni tayyorlash ishiga o'zining munosib hissasini qo'shishi zarur.

References:

1. R.Mavlonova va boshqalar. Pedagogika. Toshkent: O'qituvchi, 2001.
2. O'zdiyev E. Pedagogik psixologiya asoslari. Toshkent, 1997.
3. Sariboyev X. Pedagogika nazariyasidan ma'ruza matnlari. Toshkent, 2004.
4. Tulenov J. Kadriyatlar falsafasi. Toshkent, 1998.